

AD 23/25

LIMITE

CONF-ME 10

ÜHINEMISDOKUMENT

Teema: EUROOPA LIIDU ÜHINE SEISUKOHT
– 6. peatükk: äriühinguõigus

EUROOPA LIIDU ÜHINE SEISUKOHT

Läbirääkimiste 6. peatükk: äriühinguõigus

Käesolev Euroopa Liidu seisukoht põhineb Montenegroga peetava ühinemiskonverentsi jaoks kujundatud üldisel seisukohal (AD 23/12 CONF-ME 2) ning selle suhtes kohaldatakse ühinemiskonverentsil heaks kiidetud läbirääkimispõhimõtteid, eelkõige järgmisi:

- ühe läbirääkimispeatüki suhtes kummagi poole väljendatud arvamused ei mõjuta mingil viisil seisukohta, mis võidakse võtta teiste peatükkide suhtes;
- kokkuleppeid (isegi osalisi kokkuleppeid), millele on läbirääkimiste käigus järjestikku läbivaadatavate peatükkide osas jõutud, ei saa pidada lõplikeks enne üleüldise kokkuleppe saavutamist;
- samuti kohaldatakse läbirääkimisraamistiku punktides 24, 28, 41 ja 44 sätestatud nõudeid.

EL innustab Montenegrot jätkama oma õigusaktide kooskõlastamist ELi *acquis*'ga (märkides, et enne ühinemist võivad jõustuda seda täiendavad õigusaktid), kindlustama selle tõhusa rakendamise ja jõustamise ning töötama juba enne ühinemist välja ELi poliitika ja vahenditega võimalikult sarnased poliitikad ja vahendid.

EL märgib, et oma läbirääkimisseisukohtades AD 8/13 CONF-ME 6 ja AD 20/25 CONF-ME 7 kiidab Montenegro heaks 6. peatüki alla kuuluva *acquis*' 14. oktoobri 2025. aasta seisuga ning kinnitab, et on valmis seda rakendama Euroopa Liiduga ühinemise kuupäevaks.

Äriühinguõigus

EL märgib, et Montenegro on teinud märkimisväärseid edusamme äriühinguõiguse valdkonna õigusaktide ELi *acquis*'ga kooskõlla viimisel kõigis käesoleva peatükiga hõlmatud valdkondades. Eelkõige märgib EL, et 2025. aasta juulis võttis Montenegro vastu uue äriühinguseaduse (Montenegro ametlik väljaanne nr 90/25 ja 121/25), uue äriühingute ja muude üksuste registreerimise seaduse (Montenegro ametlik väljaanne nr 92/25 ja 121/25) ning 2025. aasta oktoobris vastavad muudatused ja seotud teised õigusaktid, viies need kooskõlla ELi äriühinguõiguse valdkonna tuumik*acquis*'ga, nimelt 14. juuni 2017. aasta direktiiviga (EL) 2017/1132 äriühinguõiguse teatavate aspektide kohta, mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta direktiiviga (EL) 2019/1151 seoses digitaalsete vahendite ja menetluste kasutamisega äriühinguõiguses, ning 27. novembri 2019. aasta direktiiviga (EL) 2019/2121 seoses äriühingute piiriülese ümberkujundamise, ühinemise ja jagunemisega. EL märgib, et uus äriühinguseadus ning uus äriühingute ja muude üksuste registreerimise seadus jõustuvad Montenegros hiljemalt 1. jaanuaril 2026.

EL võtab lisaks teadmiseks läbirääkimisseisukohtades AD 8/13 CONF-ME 6 ja AD 20/25 CONF-ME 7 Montenegro võetud kohustuse muuta teatavaid riigisiseseid õigusakte, nagu notarite seadus ning allkirjade, käsikirjade ja koopiade kinnitamise seadus, mis võivad olla vastuolus **äriühingute ja filiaalide täielikult internetipõhise asutamise ja registreerimise ning äriühingute ja filiaalide dokumentide ja andmete täielikult internetipõhise esitamise nõudega**. Selleks kutsub EL Montenegrot tungivalt üles viimistlema lõplikult ja võtma vastu oma riigisiseste õigusaktide, sealhulgas reeglistike muudatused, et täielikult tagada uute õigusaktide rakendamine alates 1. jaanuarist 2026. Lisaks õigusraamistiku ühtlustamisele soovib EL tungivalt, et Montenegro võtaks kõik vajalikud meetmed tarkvarataristu väljaarendamiseks 2025. aasta detsembri lõpuks, et muuta süsteem õigusaktide rakendamise algusajaks 1. jaanuariks 2026 täielikult toimivaks. EL märgib, et Montenegro korraldab ettevõtjatele sihipäraseid koolitusi ja teabeüritusi, et hõlbustada uute sätete tõhusat rakendamist. On oluline, et Montenegro jätkaks vajaduse korral selliseid koolitusi, et tagada sujuv kohanemine uute õigusaktidega.

Seoses **avalikustamise nõuete, kohustuste kehtivuse ja aktsiaseltside õigustühisuse alustega** (direktiiv (EL) 2017/1132) märgib EL, et Montenegro viis oma õigusaktid *acquis*'ga kooskõlla uue äriühinguseaduse vastuvõtmisega 2025. aastal, kehtestades selgemad normid kohustusliku avalikustamise kohta, suurendades õiguskindlust aktsiaseltside põhikirjade sisu osas ning ühtlustades tühisuse alused kooskõlas ELi standarditega.

Ühe osanikuga äriühingute suhtes võtab EL teadmiseks, et 2025. aastal vastu võetud Montenegro uues äriühinguseaduses sätestatakse nõue, et ühe osanikuga aktsiaseltside tehtud otsused registreeritakse kirjalikult, saavutades sellega täieliku kooskõla direktiiviga 2009/102/EÜ.

Aktsiaseltside kapitalimahutuse, õigustühisuse, kapitali säilitamise ja muutmise valdkonnas võtab EL teadmiseks, et sätteid, mis käsitlevad aktsiate väljalaskehinda, sõltumatute ekspertide määramist mitterahaliste sissemaksete hindamiseks, teatavoid äriühingu oma aktsiate omandamise tingimusi ja võlausaldajate kaitset kapitali vähendamise korral, on hõlmatud 2020. aasta äriühinguseadusega (Montenegro ametlik väljaanne nr 65/20) ning uute 2025. aasta seadustega äriühingute ning äriühingute ja muude üksuste registreerimise kohta tõhustatakse neid sätteid veelgi. Lisaks sisaldab uus äriühinguseadus selgesõnalisi sätteid järgmise kohta: keeld lasta aktsiaid välja nende nimiväärtusest madalama hinnaga, kohustus määrata mitterahalise sissemaksete, mitterahaliste investeeringute hindamiseks sõltumatu ekspert, oma aktsiate omandamise menetlus juhul, kui oma aktsiaid tunnustatakse tagatisena, ning märgitud kapitali vähendamine aktsiate sundtühistamise teel. Alates 2025. aastast kehtiv uus äriühinguseadus tagab seega eespool nimetatud teemadel täieliku kooskõla direktiiviga (EL) 2017/1132.

Seoses direktiivis (EL) 2017/1132 ette nähtud aktsiaseltside **riigisiseste ühinemiste ja jagunemistega** märgib EL, et Montenegro on uue äriühinguseaduse ning äriühingute ja muude üksuste registreerimise seaduse vastuvõtmisega viinud oma õigusaktid *acquis*'ga alates 2025. aastast kooskõlla. Uute seadustega nähakse ette terviklik ja ajakohastatud äriühingute riigisisese ühinemise ja jagunemise raamistik.

Seoses **piiriülese ühinemise, jagunemise ja ümberkujundamisega** märgib EL, et 2025. aasta juulis vastu võetud seadusandlike aktidega kehtestati äriühingute piiriülese ühinemise, jagunemise ja ümberkujundamise õigusraamistik, tagades seeläbi täieliku kooskõla direktiiviga (EL) 2017/1132, mida on muudetud direktiiviga (EL) 2019/2121.

EL märgib, et eelpool kirjeldatud õigusnormide vastuvõtmisega on täidetud teise sulgemiskriteeriumi nõuded, mis on esitatud dokumendis AD 19/13 CONF-ME 15.

EL märgib, kui oluline on, et Montenegro alustaks tööd eesmärgiga viia oma õigusaktid kooskõlla direktiiviga (EL) 2025/25, millega muudetakse direktiive 2009/102/EÜ ja 2017/1132 seoses **digitaalsete vahendite ja menetluste kasutamise laiendamise ja ajakohastamisega** äriühinguõiguses.

EL märgib, et 2025. aasta septembris võttis Montenegro vastu **äriühingu üldjuhtimise muudetud käitumisjuhendi**. 1. jaanuarist 2026 rakendatavas käitumisjuhendis pööratakse erilist tähelepanu vastutustundlikule ja kestlikule juhtimisele, riskide kindlakstegemisele ja juhtimisele ning usalduse loomisele äriühingute ja nende sidusrühmade vahel, parandades seeläbi äritegevuse kvaliteeti ja konkurentsiturgu.

EL märgib, et Montenegro kapitaliturgude läbipaistvust käsitlev õigusraamistik on viidud ELi *acquis*'ga kooskõlla. 2018. aasta juulis võttis Montenegro vastu kapitaliturgude seaduse (Montenegro ametlik väljaanne nr 1/18) ja sellega seotud rakendusaktid, mille eesmärk on saavutada kooskõla **läbipaistvusdirektiiviga** (2004/109/EÜ). EL peab tervitatavaks kapitaliturgude seaduse muudatuste (Montenegro ametlik väljaanne nr 69/25) ja mitme kaasneva õigusakti vastuvõtmist 2025. aasta juulis, viies need seeläbi kooskõlla direktiiviga 2004/109/EÜ, mida on muudetud direktiiviga 2013/34/EÜ, ja seda täiendava 8. märtsi 2007. aasta direktiiviga 2007/14/EÜ, milles sätestatakse direktiivi 2004/109/EÜ teatavate sätete üksikasjalikud rakenduseeskirjad.

EL märgib, et kapitaliturgude seaduse muudatuste vastuvõtmisega on Montenegro täitnud esimese sulgemiskriteeriumi nõuded, mis on esitatud dokumendis AD **19/13 CONF-ME 15**.

EL jääb ootama, et Montenegro tagab võimalikult kiiresti enne ühinemist kooskõla **Euroopa ühtse juurdepääsupunkti** *acquis*'ga, eelkõige määrustega (EL) 2023/2859 ja 2023/2869 ning direktiiviga (EL) 2023/2864, samuti kohaldatavate rakendusaktide ja delegeeritud õigusaktidega.

EL võtab teadmiseks, et Montenegro on viinud oma õigusaktid kooskõlla direktiiviga 2004/25/EÜ **ülevõtmispakkumiste kohta**, võttes 2016. aastal vastu piiratud vastutusega äriühingute ülevõtmise seaduse muudatused (Montenegro ametlik väljaanne nr 018/11 ja 52/16).

EL märgib, et seadusandliku akti vastuvõtmisega on täidetud kolmanda sulgemiskriteeriumi nõuded, mis on esitatud dokumendis AD **19/13 CONF-ME 15**.

Seoses **Euroopa äriühingu** (Societas Europaea ehk SE) **põhikirja** käsitleva määrusega (EÜ) nr 2157/2001 ning Euroopa majandushuviühingu (EMHÜ) määrusega (EMÜ) nr 2137/85) võtab EL teadmiseks, et need määrused on Montenegros alates ühinemiskuupäevast vahetult kohaldatavad.

Seoses **börsil noteeritud äriühingute aktsionäride õigustega** märgib EL, et Montenegro on viinud oma õigusaktid kooskõlla Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. mai 2017. aasta direktiiviga 2017/828, millega muudetakse direktiivi 2007/36/EÜ seoses aktsionäride pikaajalise kaasamise soodustamisega.

EL kutsub Montenegrot üles viima oma õigusaktid mitu häält andvate aktsiatega aktsiastruktuuride puhul kooskõlla direktiiviga (EL) 2024/2810. Seoses **juhtide tasustamisega** märgib EL, et Montenegro õigussüsteem on viidud kooskõlla komisjoni soovitustega (2004/913/EÜ, muudetud soovitusena 2009/385/EÜ) uue äriühingute ja muude üksuste registreerimise seaduse kaudu, millega nähakse ette õigusraamistik juhtide tasustamisepoliitika avaldamiseks ja üldkoosoleku jaoks tasustamisaruannete koostamiseks, mis võimaldab aktsionäridel ühtlasi väljendada oma arvamust juhtide tasustamise poliitika ja taseme kohta.

EL märgib, et Montenegro on viinud oma õigusaktid kooskõlla Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. novembri 2022. aasta direktiiviga 2022/2381, milles käsitletakse **soolise tasakaalu** parandamist börsil noteeritud äriühingute juhtkonna liikmete seas ja sellega seotud meetmeid (Montenegro ametlik väljaanne nr 90/25, 92/25 ja 121/25).

Seoses registrite sidestamise süsteemiga (BRIS) (direktiiv (EL) 2017/1132 ja rakendusmäärus (EL) 2021/1042) märgib EL, et seni on tagatud vaid osaline kooskõlastamine. EL märgib, et Montenegros on loomisel majandusüksuste keskregister, mis võimaldab kõigi äriühinguvormide internetipõhist asutamist ja registreerimist ning millega kaasneb vastav reformietapp, mis on ette nähtud Lääne-Balkani majanduskasvu kavas sisalduva Montenegro reformikava raames, et saavutada vajalikud tingimused õigeaegseks liitumiseks äriregistrite sidestamise süsteemiga. EL rõhutab, et Montenegro jaoks on oluline tõhustada jõupingutusi ja töötada välja vajalikud IT-süsteemid, et tagada õigeaegne liitumine BRISiga, kui riik ühineb ELiga. EL jälgib seda arengut tähelepanelikult.

Sellega seoses märgib EL, et 2025. aasta alguses võeti kasutusele äriühingute registreerimise mooduli testimiskeskond ning mooduli testimistegevuses on osalenud kõik majandusüksuste keskregistri ja muude maksuhaldusregistrite töötajad. Lisaks käivitati 2025. aasta juunis tegelike tulusaajate register, mis on osa üldisest maksumaksjate portaalist. Lisaks sellele jääb EL ootama, et Montenegro jätkab tarkvara arendamist ja viib lõpule integreeritud sissetulekute haldamise süsteemi (IRMS) ettevalmistused, tagades, et mõlemad süsteemid võetakse kasutusele 1. jaanuariks 2026.

Äriühingute aruandlus, raamatupidamisarvestus ja auditeerimine

EL märgib, et Montenegro on teinud märkimisväärseid edusamme oma õigusaktide kooskõlla viimisel **äriühingute aruandluse, raamatupidamisarvestuse ja auditeerimise valdkonna** ELi *acquis*'ga.

Raamatupidamise aastaaruannete ja konsolideeritud aruannete puhul võtab EL teadmiseks, et Montenegro viis oma riigisiseseid õigusaktid direktiiviga 2013/34/EL kooskõlla 2025. aasta juulis vastu võetud uue raamatupidamiseadusega (Montenegro ametlik väljaanne nr 84/2025), sealhulgas delegeeritud direktiiviga 2023/2775 seoses mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate ning suurettevõtjate või kontsernide uute suuruskriteeriumidega. Selle seadusega on Montenegro viinud oma õigusaktid kooskõlla ka direktiiviga 2021/2101, mis käsitleb riikidepõhist aruandlust. Lisaks märgib EL, et Montenegro on lisaks võtnud eesmärgiks järgida soovitusi, mis on esitatud Maailmapanga aruandes standardite ja koodeksite järgimise kohta.

EL märgib, et Montenegro on uue raamatupidamisseadusega kehtestanud avaliku huvi üksustele õigusnormid ning kehtestanud tõhusama karistusüsteemi. EL märgib, et Montenegro on kehtestanud juriidiliste isikute ja juriidiliste isikute rühmade liigitamiseks künnised, lubades erandkorras mikro-, väikestel ja keskmise suurusega juriidilistel isikutel, kes ei ole avaliku huvi üksused, kohaldada väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEde) suhtes kehtivaid rahvusvahelisi finantsaruandlusstandardeid (IFRS). EL tuletab meelde, et VKEde rahvusvahelised finantsaruandlusstandardid ei ole ELis kasutamiseks heaks kiidetud, ning innustab Montenegrot seepärast tagama, et nende üksuste puhul kohaldatavad riigisisese raamatupidamiseeskirjad oleksid ELiga ühinemise ajaks kooskõlas ELi raamatupidamisdirektiiviga. Lisaks märgib EL, et uue raamatupidamisseadusega kehtestatakse ka sätted äriühingute ja kontsernide tegevusaruande koostamise, sidususe kontrolli ja avaldamise kohta, lisades asjakohased artiklid ja sätted, milles käsitletakse teatavate äriühingute ja filiaalide tulumaksualase teabe avalikustamist, tagades seeläbi täieliku kooskõla *acquis*'ga.

Kohustuslike auditite puhul võtab EL teadmiseks, et Montenegro uus auditeerimisseadus (Montenegro ametlik väljaanne nr 84/2025) on viidud kooskõlla auditidirektiiviga 2006/43/EÜ ja selle hilisemate muudatustega, sealhulgas sätetega, mis käsitlevad sõltumatu ja piisavalt rahastatud auditeerimisjärelvalveasutuse loomist, auditeerimisjärelvalve osakonda ning kvaliteedi tagamise süsteemi, et tagada kooskõla kohustusliku auditi normidega. EL märgib, et uue auditeerimisseadusega tugevdas Montenegro avaliku auditeerimisjärelvalve ja kvaliteeditagamise süsteemi käsitlevaid sätteid, kehtestades avaliku huvi üksustele erinormid, sh kontrollid ja uurimised ning tõhusama karistuskorra.

Lisaks *acquis*'le võtab EL teadmiseks Montenegro aktiivse osalemise Maailmapanga programmides REPARIS (raamatupidamisreformi ja institutsioonide tugevdamise programm) ja EAASURE (raamatupidamise, auditeerimise ja kestlikkusaruandluse tõhustamine) piirkondlikes programmides, mille eesmärk on luua läbipaistev poliitiline keskkond ja tõhus institutsiooniline raamistik ettevõtete aruandluseks ning toetada Lääne-Balkani riike avaliku sektori auditeerimisjärelvalve funktsiooni loomisel ja tugevdamisel ning auditite kvaliteedi parandamisel piirkonnas.

Seoses sõltumatu ja piisavalt rahastatud ja personaliga varustatud **riikliku järelevalveasutuse ning kvaliteeditagamise süsteemi** loomisega kohustusliku auditi normide järgimiseks võtab EL teadmiseks, et Montenegro järelevalveasutus on loodud ja et Montenegro ametiasutuste hinnangul on sellel praegu olemas asjakohane haldussuutlikkus. EL rõhutab, et tulevikus võib olla vaja kohandada rahastamise taset ja töötajate arvu. EL innustab Montenegrot jälgima ja veelgi tugevdama ressursse ja haldussuutlikkust, et järelevalveasutus saaks teha inspekterimisi kooskõlas riigi õiguse, rahvusvaheliste standardite ja heade tavadega. EL jälgib tähelepanelikult Montenegro jõupingutusi selles valdkonnas. EL jääb ootama, et Montenegro on ELiga ühinemise ajaks valmis kohaldama muudetud auditimäärust (EL) 537/2014.

EL märgib, et uue auditeerimisseaduse ja uue raamatupidamisseaduse vastuvõtmisega ning avaliku järelevalveasutuse ja kvaliteeditagamise süsteemi loomisega täidab Montenegro dokumendis **AD 19/13 CONF-ME 15** esitatud neljanda sulgemiskriteeriumi nõuded.

EL innustab Montenegrot jätkuvalt jälgima ELi arenguid seoses nn **I koondpaketiga** (komisjoni ettepanekud COM(2025)80 ja COM(2025)81) ning saavutama täieliku kooskõla ELi õigusloomeprotsessi tulemustega, eelkõige seoses direktiiviga (EL) 2024/1760, mis käsitleb äriühingute kestlikkusalast hoolsuskohustust, ja direktiiviga 2022/2464, mis käsitleb äriühingute kestlikkusaruandlust.

EL kutsub Montenegrot üles jätkama aruandlust raamistiku rakendamise, haldussuutlikkuse tugevdamise ja meetmete kohta, mida on võetud seoses Montenegro õigusaktide täiendava kooskõlastamisega kõnealuse peatüki (äriühinguõigus) ELi *acquis*'ga.

* * *

Eeltoodud kaalutlusi silmas pidades märgib EL, et praeguses etapis ei ole käesolevat peatükki käsitlevad täiendavad läbirääkimised vajalikud.

Õigusaktide ELi *acquis*'ga vastavusse viimisel ja ELi *acquis*' rakendamisel tehtud edusammude jälgimine jätkub kogu läbirääkimisperioodi jooksul. EL rõhutab, et pöörab erilist tähelepanu kõikide eelpool nimetatud konkreetsete küsimuste järelevalvele, et tagada Montenegro haldussuutlikkus kõnealust peatükki hõlmava *acquis*' tõhusaks rakendamiseks. Erilist tähelepanu tuleb pöörata käesoleva peatüki ja läbirääkimiste teiste peatükkide vahelistele seostele. Montenegro õigusaktide vastavust *acquis*'le ja suutlikkust *acquis*'d rakendada saab lõplikult hinnata alles läbirääkimiste hilisemas etapis. Lisaks kogu teabele, mida EL võib nõuda läbirääkimiste pidamiseks käesoleva peatüki üle ja mis tuleb esitada konverentsile, kutsub EL Montenegrot üles esitama stabiliseerimis- ja assotsiatsiooninõukogule korrapäraselt üksikasjalikku kirjalikku teavet *acquis*' rakendamisel tehtud edusammude kohta.

Kõiki eeltoodud kaalutlusi silmas pidades pöördub EL vajaduse korral sobival ajal käesoleva peatüki juurde tagasi.

EL märgib, et Montenegro kiidab oma läbirääkimisseisukohtades AD 8/13 CONF-ME 6/13 ja AD 20/25 CONF-ME 7 heaks 6. peatüki alla kuuluva *acquis*' 2025. aasta 14. oktoobri seisuga. Peale selle märgib EL, et Montenegro kinnitab, et jätkab oma õigusaktide *acquis*'ga vastavusse viimise protsessi ning on Euroopa Liiduga ühinemise kuupäevaks valmis *acquis*'d rakendama.

Lisaks tuletab EL meelde, et alates 14. oktoobrist 2025 kuni läbirääkimiste lõpetamiseni võidakse ELis vastu võtta uusi õigusakte.